

Sp. zn.	1386/2025/VOP/MKZ	Vážený pan prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MBA, EBIR ministr Ministerstvo zdravotnictví
Č. j.	KVOP-14423/2025	Palackého náměstí 375/4
Datum	7. dubna 2025	128 00 Praha 2

Vážený pane ministře,

informuji Vás o svých zjištěních a závěrech ze šetření ve věci odškodnění za protiprávní sterilizaci. Šetření jsem zahájil na základě podnětu **paní A., nar. xxx, bytem xxx** (stěžovatelka), která se na mě obrátila opakovaně prostřednictvím svého zástupce pana B.

Zabýval jsem se **prodlením Ministerstva zdravotnictví (ministerstvo) v řízení o nové žádosti stěžovatelky o odškodnění protiprávní sterilizace.**

Šetřením jsem dospěl k závěru, že ministerstvo pochybilo tím, že nerozhodlo o nové žádosti stěžovatelky o odškodnění protiprávní sterilizace nejdéle do 60 dnů ode dne, kdy mu byla na základě rozhodnutí Městského soudu v Praze věc vrácena k dalšímu řízení. Při vyřizování žádosti je tak v prodlení, kterým porušuje zákon.

Přijměte, prosím, moje posouzení.

Ministerstvo musí o nároku na odškodnění protiprávní sterilizace¹ rozhodnout ve lhůtě nejdéle do 60 dnů ode dne podání žádosti.²

Stěžovatelka požádala ministerstvo o odškodnění protiprávní sterilizace dne 24. 1. 2022. Ministerstvo žádost zamítlo. V případě stěžovatelky se dochovalo pouze torzo zdravotnické dokumentace a na základě něj není podle ministerstva možné prokázat oprávněnost nároku. Stěžovatelka podala žalobu k Městskému soudu v Praze, ale protože nevyčerpala opravné prostředky (podala opožděně rozklad), soud žalobu zamítl. Doporučil však stěžovatelce podat novou žádost.

Stěžovatelka podala **novou žádost dne 22. 6. 2023**. Ministerstvo i tuto novou žádost zamítlo, protože předložená zdravotnická dokumentace není relevantní ve vztahu k posouzení protiprávnosti zákroku. Konstatovalo, že z kusé dokumentace pouze vyplývalo, že stěžovatelka byla přijata k umělému přerušení těhotenství a ke sterilizaci dne 22. 5. 1987. Nevyplyvá z ní už však to, že sterilizace proběhla v rozporu s právem. Ministerstvo **zamítlo novou žádost ze stejného důvodu jako žádost předchozí**. Ministr zamítnutí potvrdil.

1 Podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o odškodnění protiprávních sterilizací).

2 Ustanovení § 5 odst. 3 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací.

Stěžovatelka se znovu bránila správní žalobou. Byla úspěšná. Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 3. prosince 2024³ konstatoval, že správní orgány pochybily, jestliže dospěly k závěru, že žádosti nelze vyhovět, neboť není možné prokázat, že sterilizace byla provedena nezákonně. A to z důvodu nekompletní zdravotnické dokumentace a z důvodu nepředložení dalších důkazů žalobkyní. **Soud zrušil pro nezákonnost nejen rozhodnutí ministra o rozkladu, ale i rozhodnutí ministerstva o zamítnutí žádosti a vrátil mu věc zpět k dalšímu řízení.**

Ministerstvo se tak od ledna 2025 znovu zabývá žádostí stěžovatelky o odškodnění protiprávní sterilizace. Z jejího podnětu vyplynulo, že ji dosud nekontaktovalo, např. za účelem doplnění informací.

Vážený pane ministře, dlouhodobě zdůvodňujete prodlevu ministerstva ve vyřizování žádostí enormním množstvím podaných žádostí mnohonásobně přesahujícím jejich původně odhadovaný počet, nedostatkem pracovníků, vadami podání žadatelek atd. Poukazujete i na to, že se jedná často o medicínsky složité a nejednoznačné případy, které vyžadují odborné posouzení zdravotnické dokumentace.

Ze spisové dokumentace stěžovatelky nevyplývá, že by její původní žádost byla neúplná nebo vadná. Mohu poukázat na to, že žádostí stěžovatelky o odškodnění se ministerstvo začalo poprvé zabývat v lednu 2022. Ve věci vydalo několik rozhodnutí, přičemž poslední rozhodnutí ministerstva i ministra zrušil Městský soud v Praze.

Domnívám se, že nová žádost stěžovatelky (stejně jako původní) je způsobilá posouzení a netrpí vadami, které by překážely vydání rozhodnutí. **Odpovědnost za prodlení v rozhodnutí o žádosti tak jednoznačně dopadá na ministerstvo.**

Prodlení je pro mě nepochopitelné i z důvodu, že soud při posuzování správní žaloby stěžovatelky dal ministerstvu jasný návod, jak přistupovat k navrhovanému důkazu svědectví blízké osoby. Soud vytkl ministerstvu, že v řízení ohledně žádosti stěžovatelky hodnotilo důkaz, který ale neprovedlo. *„Není přípustné, aby byla hodnocena věrohodnost či důkazní síla svědecké výpovědi manžela žalobkyně, aniž by byl navrhovaný svědek ve věci vyslechnut. Teprve po provedení navrhovaného výsledku by bylo možné tento důkaz hodnotit z hlediska jeho věrohodnosti (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 25. 10. 2023, č. j. 8 Ad 19/2022-26).“*

Velkou podporu ministerstvu při posuzování žádostí, u nichž není k dispozici zdravotnická dokumentace nebo se zachovala pouze její část, poskytuje judikatura správních soudů, která se neustále vyvíjí a je čím dál tím podrobnější. Nejvyšší správní soud svým průlomovým **rozhodnutím ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-61**, definoval postup pro situace, kdy zdravotnická dokumentace neexistuje nebo se zachovala jen její část. Pokud v takové situaci žadatelka **předestře plausibilní a hájitelná tvrzení podpořená do sebe zapadajícími indiciemi, musí správní orgán považovat předpoklady pro přiznání odškodnění za splněné, ledaže sám prokáže, že ke skutečnostem tvrzeným stěžovatelkou dojít nemohlo.**

Připouštím, že zákonná 60denní lhůta k rozhodnutí je tzv. lhůtou pořádkovou, s jejímž marným uplynutím zákon nespojuje např. nezákonnost rozhodnutí. Upozorňuji však,

3 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2024, č. j. 11 Ad 6/2024-64; dostupný na www.nssoud.cz.

že pokud řízení trvá dlouho, účastníci řízení mohou žádat o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou správního řízení. Tím mohou vzniknout další náklady zatěžující státní rozpočet.

Jestliže vyřizování věci překročí obvyklou dobu, úřad o tom osobu vždy vyrozumí a sdělí jí předpokládaný termín vyřízení.⁴ Pokud úřad chybí, výslovně chybu přizná, písemně se za ni osobě omluví a neodkladně přijme účinná opatření k nápravě.⁵

Již dříve jste mě informoval, že ministerstvo si je vědomo dlouhodobého prodlení ve vyřizování žádostí o odškodnění protiprávních sterilizací. S ohledem na specifičnost nároku žadatelek bych však očekával, že se ministerstvo každé z nich individuálně omluví za prodlení. **Považuji za korektní ze strany ministerstva přijmout odpovědnost za nastalou situaci.**

Vážený pane ministře, podle § 18 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, Vás žádám, abyste se ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení této zprávy vyjádřil k mým závěrům a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. **Již nyní navrhuji ministerstvu, aby se co nejdříve stěžovatelce individuálně omluvilo za prodlení v rozhodnutí o žádosti a informovalo ji o předpokládaném termínu vydání rozhodnutí.**

Na závěr můj osobní postřeh. Stěžovatelka byla stejně jako další ženy nadšena změnou v přístupu státu, který přijal stoprocentní odpovědnost za příkoří, která v minulosti ženám způsobil tím, že nezabránil protiprávním sterilizacím. **Od podání první žádosti o odškodnění v lednu 2022 uběhly již tři roky**, kdy stěžovatelka otevřela toto bolestné téma a stále čeká, zda se dočká zadostiučinění. **Od podání nové žádosti v červnu 2023 uběhl více než rok a půl.** Proti dosavadnímu odmítavému postoji ministerstva se stěžovatelka několikrát bránila jak ve správním řízení, tak u soudu. V posledním případě úspěšně.

Cílem přijatého „odškodňovacího“ zákona bylo napravit jednou provždy protiprávní jednání státu v minulosti. Jsem velmi zklamaný z toho, že místo nápravy zásahu do základních práv poškozených žen v případě stěžovatelky dochází naopak k jeho dalšímu prohloubení.

Děkuji Vám za spolupráci.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

4 Princip včasnosti. Veřejný ochránce práv. Principy dobré správy [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 24. 3. 2025]. Principy dobré správy vymezené veřejným ochráncem práv jsou dostupné zde: <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

5 Princip odpovědnosti.